

Sygn. akt XXVIII C 465/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Bircka

Protokolant: Aleksandra Dudzińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2021 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **M. K. i P. K.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o zapłatę

I. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z Umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...), datowanej na dzień 02 czerwca 2006 roku a zawartej w dniu 05 czerwca 2006 roku;

II. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów M. K. i P. K. kwotę 289 150,64 zł (dwieście osiemdziesiąt dziewięć tysięcy sto pięćdziesiąt złotych i sześćdziesiąt cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty;

III. umarza postępowanie co do kwoty 504,12 zł (pięćset cztery złote i dwanaście groszy);

IV. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

V. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów M. K. i P. K. kwotę 11 851 zł (jedenaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 465/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 27 lipca 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 29 marca 2021 roku (data nadania przesyłki poleconej), powodowie M. K. i P. K. domagali się:

1) ustalenia na podstawie art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ustawy – Prawo bankowe i art. 353⁽¹⁾ k.c. nieważności całej umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...), zawartej w dniu 05 czerwca 2006 roku pomiędzy nimi a stroną pozwaną Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank),

2) zasądzenia od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 289 654,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty – w uwagi na nieważność całej w/w umowy,

ewentualnie w przypadku nieuznania żądań z pkt 1 i 2 za zasadne:

3) zasądzenia od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 75 689,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty – skutek uznania niektórych postanowień w/w umowy za abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i tym samym bezskuteczne względem powodów.

Ponadto powodowie domagali się zasądzenia od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w tym przedmiocie do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że przedmiotowy kredyt jest kredytem złotowym indeksowanym do franka szwajcarskiego, został zabezpieczony hipoteką kaucyjną do sumy 600 950 zł, ustanowioną na kredytowanej nieruchomości, oraz został wypłacony w trzech transzach. Podali, że wypłata kredytu nastąpiła w złotych polskich oraz jego spłata dokonywana miała być w złotych polskich. Wyjaśnili, że na żadaną kwotę główną składa się suma uiszczonych przez nich rat kredytowych oraz innych kosztów okołokredytowych w okresie od 05 czerwca 2006 roku do 22 lutego 2021 roku. Argumentowali, że § 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 przedmiotowej umowy o kredyt oraz § 3 ust. 2 i § 8 ust. 3 Regulaminu – dotyczące zasad wyliczenia wysokości kredytu podlegającego spłacie i poszczególnych rat – stanowią postanowienia abuzywne oraz że uznanie zapasów waloryzacyjnych, ustalających kursy walut za niedozwolone, powoduje, że umowa nie może być wykonywana a w konsekwencji jest nieważna. Powodowie zarzucili, że kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, ponieważ umowa nie zawierała postanowień, na mocy których wskazano sposób ustalania kursów dotyczących przeliczenia kwoty kredytu oraz rat kredytu. Podali, że w/w postanowienia nie zostały z nimi indywidulanie uzgodnione a pozwany Bank nie uczynił zadość wymogom informacyjnym, przewidzianym w orzecznictwie TSUE. W ocenie powodów, zawarcie przez stronę pozwaną mechanizmu indeksacji w postaci opisanej w umowie kredyt jest niezgodne z ustawą, gdyż narusza istotę kredytu, wskazaną w art. 69 ustawy – Prawo bankowe. Podali, że doszło do rażącego nadużycia prawa do swobodnego kształtowania treści umowy wskutek naruszenia istoty stosunku wobec niezgodności zawartej umowy z przepisami art. 69 ustawy – Prawo bankowe oraz wskutek sprzeczności z zasadami współżycia społecznego oraz że w efekcie istnieją podstawy do ustalenia nieważności całej przedmiotowej umowy, zaś w braku zgodności Sądu co do powyższego – do ustalenia bezskuteczności części umowy na podstawie art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. w zakresie postanowień przewidujących indeksację kredytu do kursu CHF. Powodowie podnieśli, że posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy, gdyż do 2036 roku są związani kwestionowaną umową, a zatem istnieje stan niepewności co do świadczeń, do których spełnienia są zobowiązani przez kolejne 15 lat. Podali, że roszczenie o ustalenie nie ulega przedawnieniu oraz że wyrażone w pozwie roszczenia o zapłatę mają charakter żądania zwrotu świadczeń spełnionych nienależnie w myśl art. 405 w zw. z art. 410 i 385⁽¹⁾ k.c. a świadczenia nienależne są świadczeniami bezterminowymi, do których nie znajduje zastosowania żaden *lex specialis* w zakresie przedawnienia. Podkreślili, że nie byli świadomi ani nie mogli być świadomi występowania w umowie kredytu klauzul abuzywnych aż do czasu wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18, który rozstrzygał sprawę polskich „frankowiczów”. Podali, że po analizie umowy kredytowej i konsultacji uzyskali wiedzę o nieuczciwym charakterze warunków przedmiotowej umowy. W ich ocenie, dzień 03 października 2019 roku był pierwszym dniem, w którym mogli racjonalnie rzecz biorąc posiadać wiedzę o nieuczciwym charakterze warunków umownych. Podnieśli, że przyjęcie, że 10-letni termin przedawnienia liczony jest od dnia uiszczenia każdej z rat, stanowiłoby naruszenie zasad współżycia społecznego. Wyjaśnili, że pozew w niniejszej sprawie należy uznać za wezwanie do zapłaty a jego doręczenie stronie pozwanej wywoła skutek wymagalności roszczenia. Powodowie wskazali, że otrzymali od Banku łącznie kwotę 323 500 zł z tytułu uruchomionego kredytu, natomiast w okresie od dnia 05 czerwca 2006 roku do dnia 22 lutego 2021 roku zapłacili na rzecz strony pozwanej łącznie 289 654,76 zł, w tym:

1. suma rat kredytowych uiszczonych w walucie PLN – 270 292,29 zł,
2. składki z tytułu ubezpieczenia na życie – 13 638,47 zł,
3. składki z tytułu ubezpieczenia nieruchomości – 812 zł,

4. opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego – 4 712 zł,

5. opłata z tytułu wyceny/kontroli inwestycji – 200 zł.

Powodowie podali, że kwota wskazana w pkt 3 petitum pozwu dotyczy nadpłaconych rat, stanowiących różnicę pomiędzy wysokością faktycznie spłaconych rat a ratami, które powodowie powinni byli zapłacić bez uwzględnienia kwestionowanego mechanizmu indeksacji (k. 3 – 27 – pozw).

Strona pozwana Bank (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odnosząc się do zarzutów powodów, zawartych w pozwie, pozwany Bank zaprzeczył, aby postanowienia przedmiotowej umowy były postanowieniami abuzywnymi w myśl art. 385⁽¹⁾ i nast. k.c. Podał, że zakwestionowane przez powodów klauzule są sformułowane w sposób jasny, precyzyjny, niebudzący wątpliwości, ponadto są wobec nich w pełni skuteczne i wiążą one strony. Dodał, że powodowie podjęli w pełni autonomiczną i świadomą decyzję co do wysokości zaciągniętego kredytu, a także co do sposobu jego zabezpieczenia oraz zdecydowali się na kredyt indeksowany do CHF, gdyż uznali, że takie rozwiązanie jest dla nich najkorzystniejsze. Podniósł, że powodowie odrzucili zaoferowaną im przez Bank ofertę kredytu złotowego oraz że otrzymali i zaakceptowali postanowienia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. oraz Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna. Pozwany Bank podkreślił, że zastosowana w umowie indeksacja nie pozbawia kredytu charakteru kredytu walutowego oraz że poprzez mechanizm indeksacji nie dążył do obejścia treści art. 69 Prawo bankowe a zatem brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że przedmiotowa umowa jest bezprawna w rozumieniu art. 58 k.c. Podał, że stosowany przez niego kurs franka szwajcarskiego był kursem rynkowym oraz że istnieje możliwość określenia kwoty kredytu poprzez wskazanie, iż jest ona indeksowana kursem waluty obcej. Podkreślił, że jego pracownicy przekazali powodom informacje o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem zobowiązania we franku szwajcarskim a ponadto powodowie zapoznali się z pisemną „Informacją dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”. Pozwany Bank wskazał, że kwestionowane postanowienia umowne stanowią główne świadczenia stron umowy kredytu oraz że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, a więc nie występują podstawy do objęcia ich kontrolą indywidualną. Podał, że powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umowy, że nie doszło do naruszenia interesów konsumenta oraz że tak w dniu zawarcia umowy kredytu, jak i przez cały okres jej wykonywania, Bank ustalał i w dalszym ciągu ustala wysokość kursów walut w Tabeli Kursów Walut Obcych według tego samego modelu, a więc kursy te nie były ustalane w sposób dowolny. Bank podniósł, że nawet jeżeli uznać kwestionowane postanowienia za abuzywne, to umowa powinna pozostać w mocy, zaś w miejsce wyeliminowanych postanowień można zastosować przepisy powszechnie obowiązującego prawa np. art. 56 k.c. oraz art. 354 k.c., poszukując kursu rynkowego, bądź uzupełnić treść stosunku prawnego według średniego kursu NBP. Ponadto strona pozwana zarzuciła, że powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu, skoro wytoczyli powództwo o spełnienie świadczenia, a więc powództwo dalej idące. Zarzuciła także, iż wykluczona jest możliwość zakwalifikowania roszczenia powodów jako świadczenia nienależnego, gdyż dochodzone przez nich roszczenie znajduje usprawiedliwienie w łączącej strony umowie kredytu. Dodała, że przez zawarcie przedmiotowej umowy nie została w jakimkolwiek stopniu wzbogacona. Zakwestionowała żądanie powodów także co do wysokości oraz podniosła zarzut przedawnienia roszczeń, podnosząc, że termin przedawnienia roszczeń powodów o zapłatę wynosi 3 lata (k. 78 – 112 – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 13 lipca 2021 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku w sprawie – pełnomocnik powodów wskazał, że suma składek uiszczonych przez powodów tytułem ubezpieczenia na życie wynosiła 13 134,35 zł i w związku z tym w imieniu powodów cofnął pozew co do kwoty 504,12 zł bez zrzeczenia się roszczenia. Obecny na tej rozprawie pełnomocnik strony pozwanej w jej imieniu oświadczył, że nie sprzeciwia się cofnięciu pozwu co do

powyższej kwoty. W pozostałym zakresie strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie (k. 340v – protokół z rozprawy z dnia 13 lipca 2021 roku).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 11 kwietnia 2006 roku małżonkowie M. K. i P. K. wypełnili, sporządzony na druku Banku (...) S.A., formularz wniosku kredytowego. Wniosek ten oprócz wnioskodawców podpisał także doradca finansowy z E.. Wniosek ten wpłynął do Banku w dniu 13 kwietnia 2006 roku.

Wnioskodawcy w rubryce dotyczącej rodzaju kredytowanej nieruchomości zaznaczyli opcję „dom wolnostojący” oraz wskazali, że kwota kredytu w wysokości 350 000 PLN ma być przeznaczona na budowę domu systemem gospodarczym, zaś całkowita kwota kredytu wynosić ma 353 500 PLN. Spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF zaznaczyli, że walutą kredytu ma być CHF. Wpisali okres kredytowania „360 mies.” oraz że wypłata kredytu ma nastąpić w 3 transzach i zaznaczyli okienko przy ratach równych.

Oboje Wnioskodawcy wskazali, że mają wykształcenie wyższe oraz że wykonują zawody wysoko wykwalifikowane. Podali, że M. K. pracuje na stanowisku głównej księgowej a P. K. na stanowisku przedstawiciela handlowego – oboje na podstawie umów o pracę na czas nieokreślony. Podali, że nie prowadzą działalności gospodarczej.

(dowód: k. 137 – 139 – wniosek kredytowy; k. 339 – 340 – częściowo zeznania powodów M. K. i P. K.)

W dniu 12 maja 2006 roku M. K. i P. K. sporządzili własnoręcznie oświadczenie, w którym zapewnili, że na kredytowanej nieruchomości nie jest i nie będzie wykonywana działalność gospodarcza. Oświadczenie to wpłynęło do Banku w dniu 23 maja 2006 roku.

(dowód: k. 151 – oświadczenie z dnia 12 maja 2006 roku)

M. K. i P. K. poświadczili własnoręcznymi podpisami, że zapoznali się z informacjami, zawartymi na druku – sporządzonym przez Bank – zatytułowanym „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”.

W treści powyższego druku wskazano m.in. że wybierając zadłużenie w walucie obcej, Kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono, że zaciągając zobowiązania w walucie obcej, Kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych a występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Podano, że ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się Kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Wskazano, że warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. Kolejno wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotowych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Podano, że zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacznie wyższe od wcześniej założonych.

W treści powyższego druku wskazano, że załącznikiem do niego są: Historia zmian kursu franka szwajcarskiego do złotego (CHF/PLN) oraz Historia zmian stawki referencyjnej LIBOR 3M CHF.

(dowód: k. 183 – druk „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”)

W dniu 05 czerwca 2006 roku M. K. i P. K. (dalej też jako „Kredytobiorcy”) oraz Bank (...) S.A. z siedzibą w W. podpisali – sporządzoną w dniu 02 czerwca 2006 roku – Umowę o kredyt hipoteczny NR KH/ (...) (dalej też jako (...)).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 Umowy kwota kredytu wynosiła 353 500 PLN a kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.

W § 2 ust. 3 Umowy wskazano cel kredytu: budowa domu metoda gospodarczą – 350 000 PLN oraz koszty wliczone w kredyt – 3 500 PLN.

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 3 – że oprocentowanie kredytu wynosi 2.3992 % w stosunku rocznym, co stanowi sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1.15 p.p., stałej w całym okresie kredytowania.

Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorcy zobowiązali się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA.

W § 9 Umowy ustanowiono zabezpieczenia kredytu w postaci: hipoteki kaucyjnej do kwoty 600 950 PLN na rzecz Banku, ustanowionej – na stanowiącej własność Kredytobiorców – nieruchomości, będącej przedmiotem kredytowania; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, na której zostanie ustanowiona hipoteka; cesji na Bank praw z polis ubezpieczeniowych na życie Kredytobiorców.

Zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 1 Umowy integralną część Umowy stanowił m.in. Regulamin, który został wymieniony jako Załącznik nr 1 do tej Umowy.

(dowód: k. 33 – 35v, k. 187 – 189 – kserokopia oraz poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Umowy o kredyt hipoteczny NR KH/ (...))

W § 2 pkt 8) lit. f) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. wskazano, że przez stopę referencyjną stawkę LIBOR (3 M) rozumieć należy stopę procentową podawaną przez R., ustaloną o godzinie 11:00 (...) w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielany jest w PLN oraz że kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych.

Stosownie do § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymiennalnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu jest określona w PLN.

Zgodnie z § 8 ust. 3 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczana miała być według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.

§ 9 ust. 4 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Stosownie do § 14 ust. 3 Regulaminu suma ubezpieczenia na życie Kredytobiorcy nie mogła być niższa od kwoty kredytu określonej w umowie kredytu.

(dowód: k. 36 – 44, k. 191 – 195 – kserokopia oraz poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

Przed zawarciem powyższej Umowy doradca finansowy i pracownik Banku poinformowali M. K. i P. K. o tym, że kurs CHF jest stabilny i nie powinien wzrosnąć o więcej niż 10% a kredyt jest bezpieczny. Nie przedstawiono im żadnych pisemnych symulacji ani wykresów, obrazujących zmianę wysokości raty wraz ze zmianą kursu waluty, do której kredyt indeksowano. Poinformowano ich o tym, że kurs waluty ustala centrala Banku i nie ma możliwości negocjowania wysokości kursu waluty.

(dowód: k. 338v – 340 – zeznania powodów M. K. i P. K.)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił Kredytobiorcom następujące kwoty:

- w dniu 12 czerwca 2006 roku kwotę 103 500,01 zł,
- w dniu 04 września 2006 roku kwotę 150 000,00 zł,
- w dniu 12 stycznia 2007 roku kwotę 69 999,99 zł.

(dowód: k. 45 – kserokopia zaświadczenia o udzieleniu kredytu hipotecznego z dnia 20 stycznia 2021 roku)

Kredyt został w całości wykorzystany na cel wskazany w Umowie, tj. na budowę domu, który służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych Kredytobiorców.

W 2009 roku M. K. zarejestrowała na kredytowanej nieruchomości działalność gospodarczą w zakresie księgowości. Działalność tę wykonuje zarówno w miejscu zamieszkania jak i poza miejscem zamieszkania.

(dowód: k. 339 – 340 – zeznania powodów M. K. i P. K.)

Od chwili uruchomienia kredytu do dnia 22 lutego 2021 roku M. K. i P. K. wpłacili na rzecz Banku łącznie kwotę 289 150,64 zł, w tym:

- tytułem rat kapitałowo – odsetkowych łącznie kwotę 270 292,29 zł,
- tytułem składek na ubezpieczenie na życie obojga Kredytobiorców łącznie kwotę 13 134,35 zł,
- tytułem składek na ubezpieczenie nieruchomości kwotę 812 zł,
- opłaty tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego w kwocie 4 712 zł,
- tytułem wyceny/kontroli inwestycji kwotę 200 zł.

(dowód: 46v – 54 – kserokopia zaświadczenia z dnia 23 lutego 2021 roku o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego wraz z załącznikiem)

W chwili zawierania w/w Umowy oraz w czasie spłacania kredytu pomiędzy M. K. i P. K. istniał ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej.

(dowód: k. 339, k. 340 – zeznania powodów M. K. i P. K.)

W chwili wypłaty pierwszej transzy kredytu kurs kupna CHF obowiązujący w Banku na podstawie Tabeli Kursów Walut Obcych wynosił 2,5032 PLN. W dniu 12 lutego 2021 roku kurs sprzedaży obowiązujący w Banku na podstawie Tabeli Kursów Walut Obcych wynosił 4,1698064 PLN.

(dowód: k. 45 – kserokopia zaświadczenia o udzieleniu kredytu hipotecznego z dnia 20 stycznia 2021 roku, k. 53v – kserokopia załącznika do zaświadczenia z dnia 23 lutego 2021 roku)

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie zapłacił Kredytobiorcom kwot żądanych przez nich w pozwie.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powodów. Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie podważały ich prawdziwości i autentyczności. Sąd nie miał podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej. Zeznania powodów M. K. i P. K. Sąd ocenił jako spójne, logiczne i rzeczowe. W przeważającej części znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów. Ponadto na ich podstawie Sąd ustalił, że powódka 3 lata po zawarciu przedmiotowej Umowy zarejestrowała działalność gospodarczą na kredytowanej nieruchomości.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody z dokumentu wymienionego w pkt 11 lit. c) pozwu (k. 3v), z opinii biegłego sądowego, zgłoszony w pkt 11 lit. e) pozwu (k. 4), z dokumentów wymienionych w pkt 3 lit. j) – k) oraz m) – p) odpowiedzi na pozew (k. 79 – 79v), z zeznań świadków K. G. i J. C., zgłoszone w pkt 4 odpowiedzi na pozew (k. 79v – 80) oraz z opinii biegłego sądowego, zgłoszony w pkt 6 odpowiedzi na pozew na (k. 80). Sąd uznał, że wymienione dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie są bowiem ustalenia dotyczące sposobu pozyskiwania przez pozwaną Bank środków pieniężnych na potrzeby finansowania udzielanych kredytów indeksowanych do CHF oraz sposobu księgowania tych kredytów w ewidencji Banku. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany Bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż w Umowie ustalenia takie nie zostały zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony postępowania. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony umowy, a nie mechanizmy finansowe dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwaną Bank. Odnośnie dowodu z zeznań świadków, Sąd miał także na uwadze, iż nie brali oni udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodami, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Odnośnie zaś dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania, to – wobec oceny przedmiotowej Umowy dokonanej w dalszej części uzasadnienia – fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały także znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Natomiast dowód z dokumentu, obejmującego wyliczenia powodów dotyczące spłat kredytu i kalkulacji nadpłaty, został pominięty, ponieważ stanowił dokument prywatny, który został zakwestionowany przez stronę pozwaną, zaś w zakresie wyliczenia nadpłaty – także z tego względu, iż wyliczenia te nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie. Dodać należy przy tym, iż kwoty wpłat dokonanych przez powodów na rzecz strony pozwanej mogły zostać ustalone na podstawie niekwestionowanego przez obie strony postępowania dokumentu w postaci zaświadczenia, wystawionego przez pozwaną Bank.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo główne o ustalenie oraz o zapłatę w zakresie ostatecznie sprecyzowanej kwoty głównej 289 150,64 zł zasługiwały na uwzględnienie w całości. W niewielkim zakresie, dotyczącym roszczenia odsetkowego za okres od 19 do 26 kwietnia 2021 roku, powództwo należało oddalić z niżej podanych względów. Natomiast w zakresie, w jakim powodowie skutecznie cofnęli pozew, a więc co do kwoty 504,12 zł, postępowanie należało umorzyć, zaś co do odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty powództwo należało oddalić.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do podniesionych przez powodów zarzutów dotyczącego nieważności przedmiotowej Umowy z powodu jej sprzeczności z art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe oraz z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. W ocenie Sądu, zarzuty te okazały się nieuzasadnione.

Powodowie podnieśli, że zawarcie przez stronę pozwaną w przedmiotowej Umowie mechanizmu indeksacji jest niezgodne z ustawą, gdyż narusza istotę kredytu, wskazaną w art. 69 ustawy – Prawo bankowe, w którym wskazano essentialia negotii umowy kredytu. Zarzucili, że przedmiotowa Umowa zobowiązuje ich do zwrotu nie wykorzystanego kredytu, ale jego wartości wyrażonej we franku szwajcarskim a takie zastosowanie klauzuli waloryzacyjnej jest niedopuszczalne, gdyż zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c. dopuszczalne jest zastosowanie jej tylko w przypadku innego niż pieniądź miernika wartości. Podnieśli, że naruszenie istoty kredytu przejawia się brakiem pewności co do kwoty, jaką zobowiązani są zwrócić w przyszłości oraz że art. 69 ustawy – Prawo bankowe nie przewiduje dodatkowego zysku wynikającego ze spreadu, czyli różnic w kursie sprzedaży i kupna waluty.

Odnosząc się do powyższych zarzutów, na wstępie wskazać należy, iż do analizowanej Umowy mają zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wypłaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa o kredyt hipoteczny została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odniesiona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla

celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodom w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powodowie będą spłacać raty kapitałowo – odsetkowe, z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa o kredyt w § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 353 500 PLN oraz że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodom w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w umowie w PLN, ale także treść § 2 ust. 2 Umowy, który wskazuje, iż kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych, obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Oznaczało to, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN i ta kwota następnie miała być przeliczona zgodnie z kursem CHF, a nie odwrotnie. Co więcej w treści § 2 ust. 2 Umowy zawarto sformułowanie: „(...) przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu”. Podkreślić należy, iż co do zasady zmiany kursów walut mogły mieć wpływ jedynie na wysokość kredytu zaciągniętego w PLN, bowiem na wysokość zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego po indeksacji w CHF zmiana kursu waluty franka szwajcarskiego wpływu mieć nie mogła.

Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie – nie tylko sum gwarancyjnych, jakie miały wynikać z umów ubezpieczenia nieruchomości, czy umowy ubezpieczenia na życie, ale przede wszystkim z zabezpieczenia hipotecznego, w którym wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do kwoty 600 950 PLN (§ 9 ust. 1 pkt 1 Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Postanowienia Regulaminu, stanowiącego integralną część spornej Umowy, także przemawiają za przyjęciem, że kredyt udzielony powodom był kredytem złotowym. W § 2 pkt 19 Regulaminu wskazano, że kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku, zaś w § 3 ust. 1 i 2 – że kredyt udzielony jest w PLN oraz może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych. Zgodnie z § 9 ust. 4 Regulaminu, w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonuje przewalutowania

całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału wyrażonego w PLN Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych. Powyższe postanowienia Regulaminu również potwierdzają, że indeksacja była jedynie mechanizmem przeliczeniowym, nie czyniąc z tego kredytu *stricte* walutowego kredytu. Należy stwierdzić, iż nadal był to kredyt złotowy, zadłużenie przeterminowane miało być bowiem wyrażone finalnie nie w CHF, lecz w PLN. Wreszcie zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu od kwoty kredytu w PLN, a nie CHF ustalana była suma ubezpieczenia na życie.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwany Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach kursowych, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Podkreślić należy także, iż przedmiotowa Umowa o kredyt nie była sprzeczna z obowiązującym do 23 stycznia 2009 roku brzmieniem art. 358 § 1 k.c., który wskazywał, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogą być wyrażone tylko w pieniądzu polskim. Wyjątek taki przewidywały zaś przepisy ustawy Prawo dewizowe. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 18 ustawy Prawo dewizowe z dnia 27 lipca 2002 roku (Dz.U z 2002 roku, Nr 141, poz. 1178 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia Umowy, obrotem wartościami dewizowymi w kraju jest zawarcie umowy lub dokonanie innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować dokonywanie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami rozliczeń w walutach obcych albo przeniesienie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami własności wartości dewizowych, a także wykonywanie takich umów lub czynności. Stosownie do art. 3 ust. 3 cytowanej ustawy ograniczeń określonych w art. 9 [w dokonywaniu obrotu dewizowego z zagranicą oraz obrotu wartościami dewizowymi w kraju] nie stosuje się do obrotu dewizowego, o ile jedną z jego stron jest bank lub inna instytucja finansowa, prowadząca działalność pod nadzorem władz nadzorczych, uprawnionych, na podstawie odrębnych przepisów, do sprawowania nadzoru nad określonymi instytucjami finansowymi. Stwierdzić należało zatem, iż w odniesieniu do banków zachodził ustawowy wyjątek od zasady walutowości, a więc banki nie potrzebowały zezwolenia dewizowego na dokonywanie czynności związanych z obrotem dewizowym, w tym czynności związanych z rozliczeniami w walucie obcej.

Ponadto dodać należy, iż w chwili zawierania przedmiotowej Umowy obowiązywał już art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W tym wypadku waloryzacja następowała przez odesłanie do wartości obcej waluty (CHF) celem ustalenia wysokości świadczenia w PLN (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19; Z. Ofiarski: Komentarz do art. 69 ustawy Prawo bankowe, system Informacji Prawnej LEX).

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż na zasadzie swobody umów dopuszczalne było umówienie się przez strony stosunku zobowiązaniowego na dokonanie waloryzacji poprzez odesłanie do waluty CHF. Na tej samej zasadzie dopuszczalne było zastosowanie kursu kupna waluty do przeliczenia wysokości wypłacanego kredytu zaś kursu sprzedaży waluty do przeliczenia wysokości rat kapitałowo – odsetkowych.

Niezasadny okazał się także zarzut powodów, iż przedmiotowa Umowa jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Wskazać należy, iż ustalenie nieważności czynności prawnej z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego może nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach. To zatem na powodach spoczywał ciężar udowodnienia, że taki wyjątkowy wypadek miał miejsce w niniejszej sprawie. Natomiast w niniejszym postępowaniu powodowie nie wykazali, aby zaistniały wyjątkowe okoliczności (np. aby strona pozwana wykorzystwała nieporadność powodów lub ich przymusowe położenie). Wobec tego, stwierdzić należało, iż ten zarzut powodów nie zasługiwał na uwzględnienie. Dodać również należy, iż powodowie nie wyartykułowali konkretnych zasad współżycia społecznego, z którymi sporna Umowa byłaby sprzeczna.

Wprawdzie przedmiotowej Umowy nie można było uznać za nieważną z powodu wyżej podniesionych zarzutów, jednakże w ocenie Sądu Umowa ta jest nieważna z innej przyczyny, tj. z tego powodu, że jej postanowienia dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalonych jednostronnie przez Bank w Tabelach kursowych – sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiami tak przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie o kredyt strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żądnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych Banku (...) SA. Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie w ogóle nie określono zasad, którymi pozwany Bank miałby kierować się, ustalając kursy walut w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów ani też nie wskazano żadnych granic w tym zakresie. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli Kursów. Druga strona umowy (Kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały sformułowane. Kursy te mogły więc zostać ustalone przez Bank dowolnie i bez żadnych ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez określenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli Kursów dokonywała w sposób nieograniczony i dowolny zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie transz kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie pozwany Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., określającym granice swobody umów.

W ocenie Sądu, sprzeczność z ustawą postanowień odsyłających do Tabel kursowych Banku prowadzi do upadku całego mechanizmu indeksacji, gdyż bez tego odesłania nie byłoby możliwe ustalenie wysokości świadczeń stron Umowy.

Dodać również należy, iż sama świadomość stron istnienia w Umowie zapisów odsyłających do Tabeli kursów nie ma znaczenia dla oceny ważności tej Umowy pod kątem zgodności z prawem. Nieważna umowa nie staje się bowiem ważna z tego powodu, że jej strony miały świadomość istnienia zapisów, skutkujących jej nieważnością.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W ocenie Sądu, brak jest zaś takich przepisów ustawy, którymi można by zastąpić postanowienia dotyczące indeksacji.

Stosownie zaś do § 3 art. 58 k.c. jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Mając powyższe na uwadze, ustalić należało, czy przedmiotowa Umowa może pozostać w mocy co do pozostałych postanowień umownych, tj. czy z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością Umowa ta i tak zostałaby przez strony zawarta.

W ocenie Sądu, przedmiotowa Umowa nie została zawarta bez postanowień dotkniętych nieważnością. Z samego stanowiska procesowego strony pozwanej wynika, że nie zgodziła się ona na zawarcie umowy o kredyt wypłacony w PLN z zastosowaniem stawki referencyjnej właściwej dla waluty CHF, a więc stawki LIBOR. Ponadto zwrócić należy uwagę na to, że kredyty takie (złotowe z oprocentowaniem LIBOR) – choć nie zostały zakazane przez ustawę – w praktyce nigdy nie były udzielane przez banki.

Wobec tego, że sporna Umowa nie została zawarta bez kwestionowanych postanowień umownych, dotyczących mechanizmu indeksacji, uznać należało ją za nieważną w całości.

Z uwagi na rozbieżności w doktrynie i orzecznictwie co do zasadności zarzutów dotyczących nieważności umów o kredyt indeksowany do waluty obcej z powodu ich sprzeczności z ustawą, w dalszej kolejności rozważyć należało także podniesione przez powodów zarzuty dotyczące abuzywności postanowień umownych.

Przy założeniu, że przedmiotowa Umowa nie byłaby nieważna z wyżej podanych już względów, stwierdzić należałoby, iż postanowienia tej Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, stanowią klauzule abuzywne i jako takie nie wiążą powodów. Przy czym – z niżej podanych względów – abuzywność ta prowadzi w konsekwencji do nieważności całej Umowy.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c., zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie w/w przesłanki określone w powołanym przepisie, pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powodowie zawarli ją jako konsumenci (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na budowę domu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powodów. W chwili zawierania przedmiotowej Umowy powodowie w ogóle nie prowadzili działalności gospodarczej. Dopiero 3 lata po zawarciu tej Umowy powódka M. K. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie księgowości, przy czym czynności z nią związane wykonuje głównie poza kredytowaną nieruchomością. Niewątpliwie zatem przedmiotowa Umowa nie została zawarta w związku z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, gdyż w chwili jej zawierania nie prowadziła jeszcze tej działalności.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodami indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Przy czym należy podkreślić, że wzorce są to klauzule, opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść. Są one zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają one treść przyszłych umów, stąd strona która wyraziła zgodę na stosowanie wzorca nie może zmieniać jego treści według swojej woli. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powodowie mieli jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powodów kwestionowanych postanowień

poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nimi indywidualnie uzgodnione bądź że mieli realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż sporne postanowienia stanowią główny przedmiot umowy (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku w sprawie V CSK 382/18 i w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III CSK 159/15 oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 14 marca 2019 roku w sprawie D. C-118/17 i w wyroku z 12 lutego 2014 roku w sprawie K. C.-26/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19). W związku z tym ustalić należało, czy sformułowane zostały one w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, postanowienia te nie spełniają tego kryterium. Na podstawie kwestionowanych postanowień umownych nie było bowiem możliwe precyzyjne określenie kwoty kredytu w CHF oraz kwoty spłaty bez odniesienia do Tabeli Kursów, tworzonej jednostronnie przez Bank. Przy czym – o czym była już mowa wyżej – ani w Umowie ani w Regulaminie nie zostały określone w jednoznaczny i weryfikowalny sposób kryteria, w oparciu o które Bank ustalał kursy walut, w tym nie wskazano żadnych kryteriów co do górnej granicy kursów ustalanych jednostronnie przez Bank.

W powołanym wyżej wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE”) w sprawie C-26/13 wskazano, że ocena tego, czy warunek umowny został wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności informacje udzielone konsumentowi przy zawarciu umowy oraz nie powinna ograniczać się do aspektów ściśle formalnych i językowych, a uwzględniać również konsekwencje ekonomiczne zastosowania warunku i jego ewentualny stosunek do pozostałych warunków umownych.

Mając powyższe na uwadze, rozważyć należało także, czy informacje udzielone powodom przez pozwany Bank były wystarczające do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

Zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 20 września 2018 roku w sprawie C-51/17 warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, co zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza zatem, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta. Ponadto w wyroku z dnia 10 czerwca 2021 roku w sprawie C-609/16 TSUE potwierdził wyrażane już we wcześniejszych wyrokach stanowisko, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym. Ponieważ ustanowiony przez dyrektywę nr 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażania warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem, a więc wymóg przejrzystości ustanowiony w tej dyrektywie, musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 03 marca 2020 roku w sprawie C#125/18).

Wskazać należy, że Sąd Apelacyjny w Warszawie (wyrok z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19), że świadomość ryzyka kursowego to taki stan, w którym kredytobiorca w chwili zawierania umowy kredytu ma wiedzę, jak kształtowałoby się jego zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku silnej deprecjacji złotówki względem danej waluty obcej, z której kursem dany kredyt został powiązany, ale w oparciu o treść umowy kredytu, która ma zostać zawarta, a nie przez bliżej niedookreślone symulacje, które mogą być powiązane z jej treścią.

Natomiast z dowodów zgromadzonych w niniejszej sprawie nie wynika, aby strona pozwana sprostowała powyższemu obowiązkowi. Nie wynika z nich bowiem, aby pozwany Bank przed zawarciem przedmiotowej Umowy, wykonując ciężący na nim obowiązek informacyjny, przedstawił w rzetelny sposób informację o tym, że mogą wystąpić znaczne wahania kursu waluty indeksacji, co może mieć znaczący wpływ na wysokość raty kredytowej. Nie przedstawiono w szczególności powodom – którzy nie uzyskiwali dochodów w walucie indeksacji – symulacji rat kredytowych przy założeniu znacznego wzrostu kursu CHF. Nie przedstawiono im także – znanych przecież przez Bank – wahań kursu CHF z ostatnich lat przed zawarciem Umowy. Pomimo, że w druku „Informacji dla Wnioskodawców (...)” wskazano, że załącznikiem do niej jest Historia zmian kursu franka szwajcarskiego do złotego, strona pozwana nie złożyła tego załącznika, wobec czego nie było możliwe ustalenie, czy po pierwsze – taki załącznik w ogóle istniał a po drugie – jeżeli tak, to jak długi okres czasu obejmował. Przy czym wskazać należy, iż ciężar dowodu w powyższym zakresie spoczywał na stronie pozwanej, która nie przedstawiła dowodu na wykazanie faktu wywiązania się w sposób rzetelny

z obowiązku informacyjnego wobec powodów. Podkreślić należy, iż samo odebranie od powodów oświadczenia o tym, że są świadomi ryzyka kursowego, nie spełnia wymogu udzielenia rzetelnej i jasnej informacji w powyższym zakresie. Nie można uznać, że powodowie w oparciu o przedstawione im informacje mogli zakładać, że istnieje realne ryzyko gwałtownego i radykalnego wzrostu kursu CHF wobec waluty PLN oraz że uzyskali od Banku informacje pozwalające im ocenić, jakie konsekwencje ekonomiczne ma dla ich zobowiązania radykalny wzrost kursu waluty indeksacji.

W ocenie Sądu, podpisanie przez powodów sporządzonej na formularzu Banku – a więc opracowanej przez stronę pozwaną – „Informacji dla Wnioskodawców (...)”, samo przez się nie oznacza, że pozwany Bank wypełnił w sposób należyty obowiązek informacyjny. Udzielana Kredytobiorcy informacja o ryzyku kursowym powinna być jasna i zrozumiała dla niego. W taki też sposób powinien być mu przedstawiony, a w miarę potrzeby zobrazowany na przykładach (symulacjach, wykresach), mechanizm przeliczeniowy. Zawarta w powyższym formularzu informacja o ryzyku kursowym była bardzo ogólna, nieoparta żadnymi przykładami (wykresami, symulacjami), obrazującymi w jaki sposób zmieniałaby się wysokość raty kredytowej oraz saldo zadłużenia na skutek wzrostu kursu waluty, do której kredyt był indeksowany. Dodać należy, iż gdyby powodom rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty i ponoszonego ryzyka, to założyć można, iż nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej w sposób wadliwy w perspektywie jego spłacania przez kilkadziesiąt lat. Gdyby kredytujący Bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną – konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 października 2019 roku w sprawie IV CSK 309/18).

Wobec uznania, że kwestionowane postanowienia umowne odnosiły się do świadczenia głównego i nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, możliwe było przejście do badania kolejnych przesłanek z art. 385¹ k.c.

W ocenie Sądu, kwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 października 2020 roku, w sprawie I ACa 709/19). Ocena zachowań w świetle dobrych obyczajów następuje najczęściej poprzez odwołanie się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację tych wartości, uznawane są za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 roku w sprawie I CSK 125/15 i z dnia 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17).

Sąd orzekający w niniejszym składzie w pełni podziela ugruntowany już w orzecznictwie pogląd, iż niejasny i niepoddający się weryfikacji mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z 04 kwietnia 2019 roku w sprawie III C 159/17). Ponadto niewątpliwie dobre obyczaje narusza także całkowite i nieograniczone obciążenie konsumenta ryzykiem zmiany kursu walut (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20). Dodać przy tym należy, iż w niniejszej sprawie w lutym 2021

roku – a więc w chwili spłaty ostatniej uiszczonej przez powodów raty kredytowej, której zwrotu domagali się – kurs CHF był blisko dwukrotnie wyższy niż w dacie uruchomienia kredytu.

Zgodnie natomiast z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Dodać należy, iż dla oceny danego postanowienia na podstawie art. 385¹ k.c. nie ma żadnego znaczenia sposób wykonywania umowy przez strony. W okolicznościach niniejszej sprawy nie podlegało zatem badaniu i nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy pozwany Bank korzystał z możliwości, wynikających ze spornych postanowień umownych, a więc czy ustalane przez niego kursy walut w Tabeli Kursów były zawyżone w stosunku do kursów NBP lub kursów ustalanych przez inne banki. Postanowienie jest niedozwolone, jeśli stwarza dla przedsiębiorcy samą możliwość działania w sposób rażąco naruszający interesy konsumenta. Za rażąco sprzeczne z interesem konsumenta uznać należy już samo skonstruowanie mechanizmu ustalania wartości świadczenia jednostronnie przez Bank, ponieważ mechanizm ten narusza równowagę kontraktową, umożliwiając przedsiębiorcy wpływ na kształtowanie obowiązków umownych konsumenta.

Rozważając kwestię abuzywności spornych postanowień umownych, Sąd miał także na uwadze, że były one już przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami m.in. postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku cytowane postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod pozycjami odpowiednio nr (...) i (...).

W uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów argumentował, iż oczywistym jest, że zawierając umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej konsument jest świadomy (a przynajmniej powinien być świadomy) ryzyka, jakie się z tym wiąże, a więc ryzyka wynikającego ze zmienności kursów walut obcych. Czym innym jest takie ryzyko, a czym innym ustalanie kursów walut przez zarząd pozwanego. Te dwie kwestie są ze sobą powiązane tylko w takim stopniu, w jakim czynniki rynkowe mają wpływ na kurs waluty w Banku. Natomiast ryzyko to nie ma żadnego wpływu na ryzyko związane z możliwością dowolnego kształtowania przez pozwanego kursu wymiany waluty, w której indeksowany jest kredyt, a to wpływa w sposób oczywisty na sytuację konsumenta. Ponadto Sąd ten wskazał, że brak określenia w umowie sposobu ustalania kursów walutowych na potrzeby przeliczenia salda zadłużenia na walutę obcą oraz przeliczenia na złote kwoty wymaganej do spłat kredytu w rażący sposób narusza interes konsumenta. Skoro umowy kredytu cechują się długim okresem trwania i ograniczoną możliwością jego wcześniejszej spłaty kredytem z innego banku, to ustalenie prawidłowych zasad określania kursu waluty pozwoliłoby konsumentowi np. samodzielnie wyliczyć kurs waluty obcej.

Wskazać przy tym należy, iż w uchwale z dnia 20 listopada 2015 roku, wydanej w sprawie III CZP 17/15, Sąd Najwyższy uznał, że prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone

wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę pozwanego w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.). W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono, że działanie prawomocności materialnej w aspekcie mocy wiążącej nie może oznaczać bezpośredniej ingerencji w indywidualne stosunki materialnoprawne, lecz tylko konieczność uznania - w przypadku sporu na tle takich stosunków - że dane postanowienie umowne powielające postanowienie wzorca umowy uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., lub postanowienie identyczne z nim w treści, jest niedozwolone (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 roku, II CSK 708/12). Rozwiązanie to mieści się w ramach wynikających z dyrektywy 93/13 oraz odpowiada płynącym z nich wymaganiom w ujęciu Trybunału. Sąd Najwyższy wskazał również, iż jednokierunkowe - na rzecz wszystkich - rozciągnięcie skutków prawomocności materialnej wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wpisuje się w wymaganie wynikające z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, aby przyjęte na poziomie krajowym środki były stosowne i skuteczne. Działanie w/w wyroku na rzecz wszystkich, ale w stosunku do konkretnego pozwanego przedsiębiorcy, jest proporcjonalne, ponieważ pozwala na zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą zapewnienia efektywności kontroli abstrakcyjnej a koniecznością respektowania prawa do wysłuchania jako podstawowego elementu prawa do rzetelnego postępowania, wynikającego z prawa do sądu. Udzielana w tych granicach w ramach tej kontroli ochrona prawna pozostaje skuteczna, ponieważ z jej dobrodziejstw w stosunku do pozwanego przedsiębiorcy korzystać może każdy, kto chce powołać się na niedozwolony charakter postanowienia wzorca umowy, stosowanego przez tego przedsiębiorcę, a zakwestionowanego przez sąd ochrony konkurencji i konsumentów.

Również z powyższych względów uznać należało, iż kwestionowane postanowienia umowne dotyczące klauzul indeksacyjnych – odsyłających do Tabel kursowych Banku – stanowią postanowienia abuzywne.

Kolejno podnieść należy, iż w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18 TSUE wskazał, że po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, sąd może przyjąć zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Natomiast w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 TSUE wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie ma możliwości zastąpienia abuzywnych postanowień, dotyczących mechanizmu indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów, przepisami o charakterze dyspozytywnym.

Wobec powyższego, ustalić należało, czy w tych konkretnych okolicznościach po wyeliminowaniu z Umowy postanowień uznanych za abuzywne i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami, Umowa ta może nadal obowiązywać.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywany we wcześniejszej części uzasadnienia mechanizm indeksacji, stanowi element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych, Umowę należy uznać za nieważną.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że

ich usunięcie spowodowałyby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby uznać za nieważną także na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – niezależnie od tego, czy przedmiotową Umowę uznać za nieważną na skutek sprzeczności postanowień dotyczących mechanizmu indeksacji z art. 353¹ k.c. czy też uznać ją za nieważną z powodu stwierdzenia abuzywności tych postanowień (prowadzącej w konsekwencji do nieważności Umowy), rozstrzygnięcie co do żądań powodów byłoby identyczne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględnił żądanie powodów o ustalenie z tym, że – kierując się argumentami, przedstawionymi przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 06 listopada 2015 roku w sprawie II CSK 56/15 – Sąd dokonał jego modyfikacji, zgodnej z art. 189 k.p.c. oraz z art. 321 k.p.c., ustalając nieistnienie pomiędzy stronami postępowania stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy o kredyt hipoteczny, orzekając jak w pkt I sentencji wyroku.

W uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Sąd Najwyższy wskazał, iż żądanie stwierdzenia nieważności czynności prawnej należy kwalifikować w drodze jego wykładni jako zmierzające do ustalenia – w myśl art. 189 k.p.c. – nieistnienia stosunku prawnego, który miałby wynikać z tej czynności prawnej, a okoliczności, które są powoływane jako motywacja dla twierdzenia o nieważności lub nieistnieniu czynności prawnej (umowy) - jako jego podstawę faktyczną.

Niewątpliwie głównym celem, jaki powodowie w niniejszej sprawie chcieli osiągnąć, było wyeliminowanie Umowy zawartej z pozwanym Bankiem z obrotu prawnego, a więc doprowadzenie do sytuacji, w której przestaje ona istnieć ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Wobec powyższego, dokonanie modyfikacji co do żądania ustalenia – jak w pkt I sentencji wyroku – było zgodne zarówno z art. 189 k.p.c. jak i nie stanowiło wyrokowania co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem lub ponad żądanie (art. 321 § 1 k.p.c.).

W ocenie Sądu, nie były trafne zarzuty strony pozwanej jakoby powodowie nie mieli interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy.

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia w rozumieniu art. 189 k.p.c., gdyż samo powództwo o zapłatę nie rozstrzygałoby w sposób definitywny istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich przedmiotową Umową. Rozstrzygnięcie żądania o zapłatę zakończyłoby bowiem jedynie spór co do zwrotu kwot, które już zostały zapłacone na podstawie tej Umowy, nie rozstrzygnęłoby zaś co do zasadności lub niezasadności żądań Banku co do niezapłaconych jeszcze rat kredytu. Jedynie zatem ustalenie, czy w istocie strony są związane przedmiotową Umową, w pełny sposób zabezpieczy interes powodów. Rozstrzygnie bowiem kwestię podstawową, tj. czy powodów wiąże z pozwanym Bankiem Umowa o kredyt hipoteczny, czy nie. Usunie zatem niepewność co do tego, czy powodowie nadal są zobowiązani wobec pozwanego Banku do dokonywania spłaty rat kredytu na podstawie tej Umowy. Zapobiegnie więc dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z tej Umowy. W ocenie Sądu, ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z przedmiotowej Umowy, orzeczeniem Sądu stanowić będzie także podstawę dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami.

Zważywszy na powyższe, Sąd orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

Wobec ustalenia, że przedmiotowa Umowa jest nieważna, strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na podstawie tej Umowy.

Zasadne okazało się zatem żądanie powodów zasądzenia od strony pozwanej kwoty stanowiących sumę wszystkich należności wpłaconych przez nich na podstawie tej Umowy w okresie od 05 czerwca 2006 roku do 22 lutego 2021 roku, a więc sumy: rat kapitałowo – odsetkowych, składek na ubezpieczenie na życie, składek na ubezpieczenie nieruchomości, opłat tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego oraz opłaty za wycenę/kontrolę inwestycji. Suma tych kwot wpłaconych przez powodów w w/w okresie wynosiła łącznie 289 150,64 zł.

Podstawę prawną żądania powodów w zakresie żądania zapłaty stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Skoro – jak wyżej ustalono – przedmiotowa Umowa jest nieważna, a więc nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, to strony powinny zwrócić sobie kwoty świadczone na jej podstawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20). Wskazać także należy, iż zgodnie z uchwałą 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21 jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.).

Wobec powyższego, stwierdzić należało, iż żądanie powodów o zasądzenie solidarnie na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 289 150,64 zł – stanowiącej sumę kwot, uiszczonych przez nich na podstawie przedmiotowej Umowy w okresie od 05 czerwca 2006 roku do 22 lutego 2021 roku – zasługiwało na uwzględnienie w całości.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od powyższej kwoty Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu nie wezwali strony pozwanej do zapłaty, a zatem pozew należało uznać za wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu, termin tygodniowy na zapoznanie się przez stronę pozwaną z argumentami powodów i rozpoznanie ich wezwania do zapłaty był terminem wystarczający, a zatem od ósmego dnia po doręczeniu odpisu pozwu strona pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Skoro zatem, odpis pozwu doręczono stronie pozwanej w dniu 19 kwietnia 2021 roku, to odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty zasądzonej w pkt II sentencji wyroku należą się powodom od dnia 27 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty.

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w pkt II sentencji wyroku, zaś w pkt IV wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w tym co do odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 289 150,64 zł za okres od 19 do 26 kwietnia 2021 roku.

W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej dotyczącego przedawnienia roszczeń powodów. Odnośnie żądania ustalenia, wskazać należy, iż zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 10 czerwca 2021 roku w połączonych sprawach C-776/19 do C-782/19 nie ulega przedawnieniu roszczenie konsumenta o stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej między przedsiębiorcą a tym konsumentem.

Odnośnie zaś roszczenia powodów o zapłatę, wskazać należy, iż nie można uznać go za świadczenie okresowe, a więc nie jest przewidziany dla niego 3 – letni termin przedawnienia. Co do kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to – mając na uwadze m.in. wyrok TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 – uznać należało, iż termin przedawnienia roszczenia powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie umowy, która zawiera abuzywne postanowienia, a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla nich nie od chwili dokonania poszczególnych wpłat, lecz od chwili, kiedy powodowie uświadomili sobie istnienie w Umowie nieuczciwych postanowień umownych. W niniejszej sprawie powodowie przed wniesieniem pozwu nie składali stronie pozwanej reklamacji ani nie wzywali jej do zapłaty. W ocenie Sądu, za wiarygodne uznać należało zatem ich zeznania w zakresie dotyczącym chwili, kiedy uświadomili sobie, że przedmiotowa Umowa może zawierać nieuczciwe postanowienia umowne. Powodowie zeznali, że uświadomili to sobie od chwili, kiedy w mediach dyskutowano o wyroku TSUE z dnia 03 października 2019 roku w sprawie państwa D., dotyczącej kredytu indeksowanego do CHF. Uznać należało zatem, że od tej chwili powodowie zaczęli biec termin przedawnienia roszczeń. Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w marcu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenia powodów o zwrot kwot, wpłaconych przez nich stronie pozwanej, nie przedawniły się.

Wskazać należy, iż wobec uwzględnienia w całości roszczeń głównych powodów o ustalenie oraz o zapłatę co do kwoty głównej, Sąd w ogóle nie orzekał o roszczeniu ewentualnym.

W pkt III sentencji wyroku Sąd umorzył postępowanie co do kwoty 504,12 zł, ponieważ w tym zakresie powodowie skutecznie cofnęli pozew.

Zgodnie z art. 355 k.p.c. sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne. Stosownie zaś do treści art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku.

W niniejszej sprawie powodowie cofnęli pozew w powyższym zakresie na rozprawie bez zrzeczenia się roszczenia. Natomiast strona pozwana nie sprzeciwiła się cofnięciu pozwu w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów – uznając, że częściowe cofnięcie pozwu nie było sprzeczne z prawem, z zasadami współżycia społecznego ani nie zmierzało do obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.) – Sąd orzekł jak w pkt III sentencji wyroku.

Natomiast w pkt IV sentencji wyroku Sąd oddalił powództwo w powstałym zakresie, a więc – oprócz żądania odsetkowego od kwoty głównej za okres od 19 do 26 kwietnia 2021 roku – także co do odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty, o jaką powodowie cofnęli pozew, za okres od dnia 19 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania (pkt V sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, uznając, że powodowie ulegli tylko w nieznacznej części swego żądania. Na zasądzoną od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 11 851 składały się: opłata sądowa od pozwu w wysokość 1 000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powodów, będącego adwokatem, w wysokości 10 800 zł (zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800), opłaty skarbowe od pełnomocnictwa w łącznej wysokości 51 zł. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)